

N:o 31.

Af herr **O. Anderson** i Hasselbol, *med förslag till ändring af § 16 riksdagsordningen.*

Vid åtskilliga tillfällen efter den nuvarande representationsordningens införande hafva förslag förelagts Riksdagen om ändring af riksdagsordningens § 16 i syfte att det medelbara valsättet vid val till Andra Kammaren skulle upphöra, och vid 1896 och 1899 års riksdagar har Andra Kammaren beslutat ändring af § 16 riksdagsordningen, så att det omedelbara valsättet skulle göras till regel och de medelbara valen utgöra undantag, beroende af särskildt i vederbörande kommuner derom fattadt beslut. Men Första Kammaren har afstyrkt ändringsförslaget. Som skäl för ändringsförslaget har framhållits, att i alla städernas valkretsar har slopats det medelbara och antagits det omedelbara valsättet, samt af landsbygdens 150 valkretsar 130 öfvergått till det omedelbara valsättet och blott 20 behållit det medelbara, samt att det otvetydigt framgår af de erfarenheter, som vunnits, att det omedelbara valsättet väcker och underhåller större intresse för valen samt omfattas af valmännen mer och mer allmänt, såsom förenadt med mindre besvär, och innebär större garanti för utgången af valet, att det må blifva i öfverensstämmelse med flertalets mening.

Af valen till Andra Kammaren 1899 framgår, att alla valen i städerna försiggått med omedelbara val, och af 150 valkretsar på landet

135 med omedelbara och blott 15 med medelbara val, och att på landsbygden 37,6 procent af valmännen deltagit vid de omedelbara — och endast 12 procent af valmännen vid de medelbara valen.

Det anförda borde vara fullt tillräckliga skäl för en ändring till det valsätt, som valmännen i så öfverväldigande grad förklarar sig vilja hafva. Men dertill kommer den nya valkretsindelningen i såväl städer som på landet hvart tionde år, och den första efter den nya lagens antagande år 1906, då mer än 20 valkretsar, som vilja hafva omedelbart valsätt, blifva berörda af omregleringen och underkastade nya omröstningar, så borde ensamt det förhållandet äfven vara tillräckligt skäl för ändring af § i fråga, så mycket mera som valstatistiken visar, att valkretsarne för de medelbara valen minskats flera perioder efter hvarandra med fem för hvarje valperiod och deraf följer ett berättigadt antagande, att ytterst få, om ens några, valkretsar skulle besväras med omröstning för att få behålla medelbart valsätt.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag hemställa,

att Riksdagen behagade antaga nedanstående förslag till ändring af § 16 riksdagsordningen att hvilatill vidare grundlagsenlig behandling.

Riksdagsordningen.

§ 16.

Valen till riksdagsman förrättas omedelbart, och afgifves rösterna, särskildt för hvarje kommun, inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat, och skola för rösternas sammanräknande och fullmagts utfärdande åt den, som de flesta rösterna erhållit, valprotokollen insändas, för kommunerna å landet till domhufvanden och för städerna, der två eller flera städer äro till en valkrets förenade, till magistraten i den stad, som största folkmängden eger.

Stad, som har att ensam sända flera riksdagsmän, må, på sätt som för val till stadsfullmäktige är stadgadt, kunna indelas i valkretsar.

Kommuner, som hafva att gemensamt välja riksdagsman, ega dock begagna det medelbara valsystemet, derest de röstberättigade så besluta. Då förslag härom af de röstberättigade i en kommun väckes medelst beslut, fattadt inför kommunalstämmas ordförande eller magistrat, varder sådant meddeladt Konungens befallningshafvande, som från öfriga till valkretsen hörande kommuner infordrar de röstberättigades röster och utfärdar kungörelse om utgången, efter ty som de flesta afgifna rösterna varit för bifall eller afslag. I sistnämnda fall kan frågan icke förr, än en tid af fem år derefter förflutit, å nyo upptagas. Beslutas åter förändring, träder den i kraft vid det val, som näst efter en månad från kungörelsens utfärdande inträffar, och gäller för en tid af minst fem år, hvarefter beslut om dess upphörande kan på lika sätt som om dess införande fattas.

Vid de medelbara valen väljes riksdagsman medelst elektor. Å landet utses för hvarje kommun inför kommunalstämmas ordförande en elektor, och derutöfver, efter folkmängd, en för hvarje fullt tal af ett tusen. Desse elektor sammanträda till riksdagsmannaval inför domhafvanden i den domsaga, till hvilken valkretsen hör, eller, om två domsagor äro förenade till en valkrets, inför domhafvanden i den af dessa domsagor, hvilken den största folkmängden eger.

I de valkretsar, som bestå af två eller flera städer, utses inför magistraten en elektor för hvarje fullt tal af femhundra. Dessa elektor sammanträda till riksdagsmannaval inför magistraten i den stad inom valkretsen, som största folkmängden eger.

I stad, der magistrat ej finnes, skall den för

sådan stad särskildt tillsatta styrelse eller dess ordförande taga den befattning med riksdagsmannaval, som enligt denna § samt §§ 18, 20 och 22 tillhör magistrat eller dess ordförande.

Stockholm den 23 januari 1901.

O. Anderson
från Vermlands län.
